

מתוך הנימוקים בתלמוד מתברר שהכול סוברים שהנברא תחילה הוא העיקר. לפי בית שמאי הארץ, כלומר המציאות הגשמית, טפלה לשמים, והם מדמים אותה לשרפרף, שהוא אמצעי עזר לכיסא.⁶ לעומת זאת, לפי בית הלל הארץ היא עצם הבית, עיקרה של הבריאה ותכליתה, ואילו השמים נחשבים בעיניהם לקומה נוספת. אסיים בשני קטעים של הרב אברהם יצחק הכהן קוק, המשורר הגדול של תפיסת בית הלל לחיים:

זיו אור אלוהים הממלא את העולמים כולם,
מחיה ומרדה אותם מדשן נועם עליון של מקור החיים,
הרי הוא נותן חיל בנשמות, במלאכים, ובכל יצור, לחוש את פנימיות תחושת החיים...
שאינן צורך לומר שאוכל כדי שיוכל ללמוד ולהתפלל ולעסוק במצוות וכיוצא בזה,
שזו היא מידה בינונית,
אלא שעצם האכילה, והוא הדין הדיבור, וכל התנועות ורגשות החיים, קודש ואור הם מלאים.

שמונה קבצים, ב, סב ו-סה

ובמקום אחר:

מה שאין אלוהים מושג כי אם בתוך הדת, זה הפיל את העולם בעומק השפלות. האלוהים צריך שיהיה נודע מכל החיים, מכל ההוויה, וממילא יהיה ידוע בכל החיים ובכל ההווייה. הדת היא אמצעי, עוזרת להכשיר את המעשים, המידות, הרגשות, סדרי החברה החיצוניים והפנימיים באופן מתאים, המכשיר את החיים ואת הוויה לדעת אלוהים. אלוהים איננו מתגלה בתוך הדת, כי אם באותה המידה שהדת עצמה היא חדורה ממה שהוא למעלה מן הדת.⁷

¹ במאמרו, קריאת שמע, ד"ר ישראל קנוהל מבאר בו את המחלוקת במשנה בין בית שמאי לבית הלל. על שיטת בית שמאי הוא שואל "תמהים אנו מה ראו חכמי בית שמאי לעקור את מלות הכתוב 'בשכבך ובקומך' מפשוטן, כציון עת העלייה על המשכב והעמידה הימנו, ולבארן כהוראה על תנוחות מיוחדות הנדרשות בעת קריאה?" (עמ' 15). תשובתו: "...באים חכמי בית שמאי עם הדרישה לקריאה בתנוחה מיוחדת, לתבוע הפסקת שגרת החולין ועמידה מן העשייה האנושית השוטפת בעת הקריאה. העמידה בתנוחה מיוחדת יוצרת אפוא יחידת זמן הנבדלת ומוגבלת מזרם החולין, ובידוע שיצירת מומנט נבדל היא היסוד לכל ריטואל טכסי." (עמ' 16). אף על פי שאני מסכים עם קנוהל שהתפיסה העקרונית של בית שמאי היא שהקדושה מצויה מעבר לחיים ולמציאות, נראה לי כי בהקשר של תנוחות קריאת-שמע, פשוט יותר להסביר את